

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ-ПЛОВДИВ
ФАКУЛТЕТ ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ
КАТЕДРА „ОБЩЕСТВЕНОЗДРАВНИ НАУКИ“

Лекция №2

Конфиденциалност в медицинската практика

Проф. д-р Силвия Янкуловска, дмн

Под ***конфиденциалност*** се разбира спазването на професионалната тайна.

Лекарската тайна ВКЛЮЧВА ВСИЧКИ сведения, които пациентът е споделил с лекаря във връзка със състоянието си, и факти, открити при прегледа и изследванията, както и всичко, което лекарят е научил при упражняване на професията си за пациента (*чл. 51 ал.1 от Кодекс на професионалната етика на БЛС*).

ПРАВНО РЕГЛАМЕНТИРАНЕ НА КОНФИДЕНЦИАЛНОСТТА

- ★ В *Наказателния кодекс* (Глава II «Престъпления против личността», раздел VI „Издаване на чужда тайна”, чл.145 (1) е регламентирано, че **“който противозаконно открие чужда тайна, опасна за доброто име на някого, която му е поверена или му е станала известна във връзка с неговото занятие, се наказва с лишаване от свобода за една година или с глоба”**.

ЗАКОН ЗА ЗДРАВЕТО

(в сила от 1 януари 2005 г.)

***“Като пациент всеки има
право на защита на данните,
отнасящи се до неговото
здравословно състояние”***

(чл. 86, ал.5)

ЗАКОН ЗА ЗДРАВЕТО

Чл. 28 *“Здравна информация може да бъде предоставяна на трети лица, когато:*

- ★ Лечението на лицето продължава в друго лечебно заведение;
- ★ Съществува заплаха за здравето или живота на други лица;

ЗАКОН ЗА ЗДРАВЕТО

- ★ Е необходима при идентификация на човешки труп;
- ★ Е необходима за нуждите на държавния здравен контрол за предотвратяване на епидемии;
- ★ Е необходима за нуждите на медицинската експертиза;

ЗАКОН ЗА ЗДРАВЕТО

- ★ Е необходима за нуждите на медицинската статистика или за медицинските научни изследвания, след като данните, идентифициращи пациента, са заличени;
- ★ Е необходима за нуждите на МЗ, НЦЗИ, НЗОК, РЗИ и НСИ.

ЗАКОН ЗА ЗДРАВЕТО

Чл.28 – Информация към трети лица

Закон за закрила на детето

Чл. 7. (1) Лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми дирекция "Социално подпомагане", Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи.

(2) Същото задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна.

ХАРАКТЕРИСТИКА НА ЛЕКАРСКАТА ТАЙНА

- ★ Се пази и по отношение на членовете на семейството на болния.
- ★ И след смъртта му.
- ★ За цялата документация.
- ★ Лекуващите лекари помежду си са освободени от тайна.
- ★ Касае всички членове на екипа

Степени на нарушаване на професионалната тайна

---

0 - няма нарушение

---

1 - незначително нарушение

2 - значително нарушение

3 - тежко нарушение

Степен на нарушаване на тайната	Пред кого е разкрита информацията	Активна идентификация на пациента	Разкриване на социална и психологична информация
0 - нулева	Вътрешни лица или по закон	Без значение	+ /-
1 - незначително	Външни лица	Пасивна или никаква	-
2 - значително	Външни лица	Активна	-
3 - тежко	Външни лица	Без значение	+

Активна идентификация – медицинският работник по собствена инициатива без да е бил питан разкрива данни за пациента, вкл. И идентификационни данни

Социална информация – всяка информация, чието разгласяване може да доведе до социална вреда за пациента – стигма, изолация, загуба на взаимоотношения, на работа и др.

КОНФИДЕНЦИАЛЬНОСТ

ПРИ НЕКОИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

СПИН

Канадска Медицинска асоциация:

Нарушаването на медицинската тайна е допустимо, ако:

- **съществува реална опасност от заразяване на партньора;**
- **не съществува друг разумен начин за уведомяване на партньора;**
- **пациентът сам отказва да съобщи на партньора;**
- **пациентът отказва помощ от страна на лекаря за съобщаване на партньора;**
- **лекарят е предупредил пациента, че смята да информира сексуалния партньор за заболяването.**

СЛУЧАЯТ ТАРАСОФ

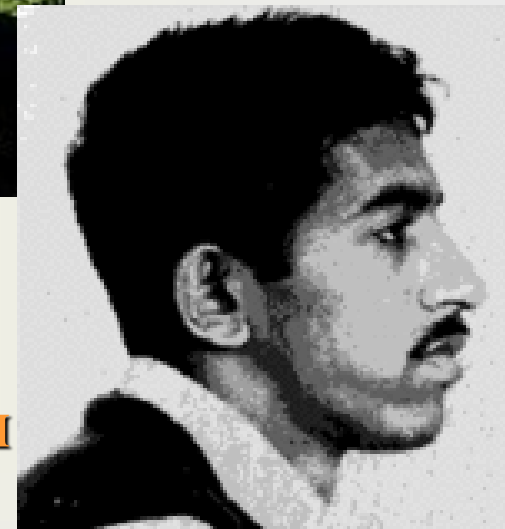

**Татяна
Тарасоф**

1967 г.

**Калифорнийски
Университет**

Бъркли

**Просенджит
Подар**

**1969 г. -
убийство**

ТАРАСОФ ПРИНЦИП

Когато психотерапевт прецени, че негов пациент представлява сериозна заплаха за друго лице, той трябва да защити потенциалната жертва с всички средства според естеството на случая, включително предупреждаване на жертвата и уведомяване на полицията.

Не важи за СПИН.

У нас

Наредба 47 от 11.12.2009 г. За условията и реда за изследване, съобщаване и отчет на заразеност с вируса на СПИН, изм. ДВ. бр.5 от 14 Януари 2011г.

СПИН

У нас на задължително изследване за заразеност с HIV подлежат:

- всяка единица дарена кръв;
- дарителите на тъкани и органи;
- децата, родени от майки, заразени с HIV;
- деца на майки, които не са изследвани за СПИН по време на бременността;
- деца в домове за медико-социални грижи;
- кандидатстващи за приемни семейства и осиновители.

СПИН

Изследване по желание:

- ★ Бременни
- ★ Родилки
- ★ Лица с повишен риск от заразяване
- ★ Лица, посещаващи лечебни заведения за диагностика и лечение на ТБ, Хеп. В и С
- ★ Бежанци
- ★ Медицински персонал
- ★ При сключване на граждански брак

СПИН

- ★ След получаване на информирано съгласие;
- ★ Лицето изрично се уведомява;
- ★ За изследване на лица, навършили 16 г. не се изисква съгласие на родител;
- ★ Лицето може да откаже;
- ★ Отказът не може да доведе до отказ от грижи;
- ★ Резултатите се съобщават лично.
- ★ **Информирането на партньора е решение на пациента.**

СПИН

- ★ **Чл. 25.** (1) Медицинският специалист, назначил изследването, съобщава лично резултата на лицето в конфиденциална обстановка и при условия, позволяващи запазване на поверителността на информацията.
- ★ (2) При съобщаване на резултата от изследването за ХИВ се провежда следтестово консултиране на лицето съгласно приложение № 7.
- ★ (3) Медицинският специалист е длъжен да информира ХИВ инфектираното лице за необходимостта да разкрие своя ХИВ статус на контактните си лица в риск от заразяване, както и за необходимостта те да бъдат консултирани и изследвани в структурите по чл. 3.

СПИН

- ★ **Чл. 30а.** Здравната информация, свързана с ХИВ статуса на лице, не може да се разкрива или предоставя на трети лица без изричното му писмено съгласие освен в случаите, предвидени в чл. 30б.
- ★ **Чл. 30б.** С цел предотвратяване на риск от инфектиране или при установена рискова експозиция медицинските специалисти могат да информират контактните лица, че са били в риск от заразяване с ХИВ, при спазване на следните условия:
  - самоличността на ХИВ позитивното лице се запазва в тайна;
  - комуникацията с контактните лица се извършва по поверителен, непубличен и безопасен начин;
  - контактните лица се насочват за консултиране и изследване в структурите по чл. 3.

Модели на взаимоотношения лекар - пациент

***КЛАСИЧЕСКИ МОДЕЛИ
НА
ВЗАИМООТНОШЕНИЯ
ЛЕКАР - ПАЦИЕНТ***

**Залегнал в
законодателството**

Модели на взаимоотношения

	Патерналистичен	Автономен	Партньорство
Позиция на медицинския работник	Силна ↑	Слаба ↓	Силна
Позиция на пациента	Слаба	Силна (автономен пациент!)	Силна
Водещ етичен принцип	Благодеяние /медицински добро/	Уважение на автономността	Уважение на автономността + благодеяние /медицински и социално добро/

МОДЕЛИ НА

Етапиел & Етапиел

**Езакиел
Еманюел**

**Линда
Еманюел**

Модел	Цел на общуването	Задължения на лекаря	Ценности на пациента	Схващане за автономността
Патерналистичен	Осигуряване на най-доброто лечение за пациента.	Да поддържа здравето на пациента независимо от неговите предпочитания. <i>✓ Пазител на пациента.</i>	Предполага се, че пациентът изповядва ценностите на лекаря относно здравето.	Пациентът е автономен, ако се съгласява с вижданията на лекаря.

Модел	Цел на общуването	Задължения на лекаря	Ценности на пациента	Схващане за автономността
Информативен	Да даде възможност на пациента да направи информиран избор за лечението си.	Да предостави подходяща информация без да влияе на пациента. <i>✓ Експерт.</i>	Ясни, стабилни.	<i>Негативна свобода</i> – пациентът е автономен, ако е свободен от външни влияния.

Модел	Цел на общуването	Задължения на лекаря	Ценности на пациента	Схващане за автономността
<p>Обяснителен</p>	<p>Обяснение на ценностите на пациента.</p>	<p>Помощ в изясняването на ценностите на пациента.</p> <p>✓ <i>Съветник.</i></p>	<p>Конфликтни, недоразвити, нефиксирани; нуждаещи се от обяснение.</p>	<p><i>Позитивна свобода</i> – пациентът е автономен, ако действията му допринасят за смисъла на живота му.</p>

Модел	Цел на общуването	Задължения на лекаря	Ценности на пациента	Схващане за автономността
<p>Обсъждащ</p>	<p>Даване възможност на пациента да разгледа чрез диалог алтернативни ценности, свързани със здравето.</p>	<p>Да ангажира пациента в диалог. Може да предложи ценности различни от тези на пациента, за да го накара да разгледа и алтернативни гледни точки върху ситуацията.</p> <p>✓ <i>Приятел.</i> ✓ <i>Учител.</i></p>	<p>Нуждаещи се не само от обяснение, но и от обсъждане.</p>	<p><i>Позитивна свобода</i> – пациентът е автономен, ако развива нови ценности и ги интегрира в собствената си идентичност.</p>

Ключови положения

1. И четирите модела са приложими в зависимост от ситуацията.
2. Може да се преминава от един модел в друг.
3. В спешна ситуация подходящ може да е патерналистичният модел.
4. Ако комуникацията между лекаря и пациента е кратка и по повод на обикновен проблем, подходящ би бил информативният модел.
5. Обяснителният и обсъждащият модел са полезни, ако е налице нужда от по-дълбоко изучаване на желанията на пациента.
6. В законодателството е заложен автономния (информативния) модел като „минимум“ на взаимоотношения.

Патернализмът не е погрешен сам по себе си, но ако лекарят реши да го прилага, трябва да предложи стабилна аргументация за решението си.